

1987, 27. ledna – Sdělení VONS č. 605 „Případ Ervína Motla a spol.“ obsahující zprávu o případu Ervína Motla a spol. a o rozsudku Městského soudu v Praze odsuzujícím Ervína Motla pro trestný čin podvracení republiky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, Jindřicha Bláhu pro trestný čin pobuřování a Milana Svatoše pro trestný čin pobuřování a pro přečin proti veřejnému pořádku k podmíněným trestům odnětí svobody.¹

Senát Městského soudu v Praze ve složení JUDr. Jan Rojt, soudcové JUDr. Blanka Křípačová, Libuše Tamchynová, Anna Veselá a plk. MUDr. Václav Kutil² uznal v hlavním líčení, ukončeném 27. 11. 1986 obžalovaného Ervína Mottla³ vinným trestným činem podvracení republiky (§ 98 odst. 1 tr. z.) a uložil mu trest odnětí svobody v trvání tří let, který má odpykat v I. NVS. Spoluobžalované Milana Svatoše a Jiřího Bláhu⁴ uznal soud vinným trestným činem pobuřování (§ 100 odst. 1a, c tr. z.) a uložil každému trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců s podmíněným odkladem na 3 roky. M. Svatoš byl navíc uznán vinným přečinem proti veřejnému pořádku za nedovolené přechovávání revolveru, který si před čtvrt stoletím podomácku vyrobil. Současně soud rozhodl o zabránění odňatých věcí při domovní prohlídce – valnou většinou jde o legální publikace z roku 1968. Rozsudek nenabyl právní moci, přinejmenším ve prospěch Ervína Motla bylo podáno odvolání.

Trestná činnost obžalovaných měla spočívat v tom, že na společném pracovišti (všichni byli požárníky v podniku Rudý Letov v Praze 9) kriticky diskutovali o poměrech v továrně i v republice a že, jak praví rozsudek, „napadali ... zejména vedoucí úlohu KSČ, osobu presidenta republiky, spojenecké a přátelské vztahy k SSSR a čelné představitele SSSR a veřejným poslechem relací nepřátelských rozhlasových stanic Svobodná Evropa a Hlas Ameriky umožňovali šíření pobuřujících projevů proti socialistickému společenskému zřízení, které pobuřujícím způsobem komentovali“.⁵

E. Motl je měl navíc k této činnosti podnítit a svést. Po přeložení do srozumitelné řeči pozůstává tedy celý jejich zločin z toho, že si nedávali příliš pozor na pusy a že dokonce naslouchali zahraniční vysílání (s potěšením zaznamenáváme nesporný dějinný pokrok, za protektorátu mohl být takový delikt u nás trestán i smrtí, dnes postačí pouhé tři roky vězení).

Ačkoliv Ervín Mottl [sic] je signatářem Charty 77,⁶ unikal dosud celý proces naší pozornosti i pozornosti mezinárodní veřejnosti; vyšetřovatelé i sám soud to několikrát s uspokojením konstatovali a naznačovali v této souvislosti možnost benevolentnějšího řešení. Má-li být projevem této benevolence použití nejpřísnější právní kvalifikace a trest v horní polovině zákonné sazby – u člověka dosud bezúhonného a za zločin zjevně nespáchaný –, plyne z toho poučení pro všechny další postižené, že toliko veřejný zájem a veřejná kontrola mohou zabránit justiční svévoli nebo ji alespoň zmírnit.

Obžalobu podal městský prokurátor v Praze JUDr. František Kubát⁷ a zastupovala ji prokurátorka JUDr. Jitka Fuchsová, která opakovaně a aniž by byla soudem napomenuta (obhájci marně vznášeli protest) přerušovala obžalované, zesměšňovala svědky vyjadřující se v jejich prospěch a napovídala těm, kdo svědčili proti nim. Soud nevzal na vědomí změněné výpovědi některých svědků, poukazujících na nátlak vyšetřovatelů StB (zvláště JUDr. Bažucha⁸ a Musila). Soud převzal téměř doslova celé rozsáhlé partie obžaloby a jeho vlastní formulace v odůvodnění rozsudku dosvědčují, že si JUDr. Rojt udržuje svou formu předního aktéra politických procesů z přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. Pro ilustraci jen dvě ukázky. První mistrně rozvíjí stalinskou dialektiku v celé její pádnosti: „K tomu je třeba ještě uvést, že i když nepřátelská pohnutka obžalovaných bezprostředně nevyplývala z jejich třídního původu nebo z příslušnosti k socialismu nepřátelské třídy, neznamená to, že nemohli jednat z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky. Tato pohnutka může být u pachatele důsledkem jiných příčin, které sice mají v třídním nepřátelství vždy svůj původ a kořen, ale mohou být získány zprostředkovaně přes nepřátelsky zaměřenou propagandu nebo

vlivem individuálních vlastností pachatele...“ Druhá vyhláší jednoduchý princip, že už pouhá odlišnost smýšlení je zločinem: „Projevy obžalovaných nelze hodnotit jako obhajobu socialistického zřízení a naší revoluční cesty s cílem vybudovat komunistickou společnost při uplatňování marx-leninských zásad.“ Připomeňme navíc skutečnost, že vlastním důvodem tohoto trestního stíhání zřejmě byla Motlova oprávněná a úspěšná kritika situace v podniku Rudý Letov a že dokonce i redaktorka Rudého práva, která jeho podněty publikovala, svědčila v jeho prospěch.⁹ Zdá se proto, že šance na nápravu politických a ekonomických poměrů v tomto státě jsou nepatrné.

Osobní údaje odsouzených:

Ervín Motl, nar. 29. 7. 1948, signatář Charty 77, do roku 1975 novinář, v letech 1983–86 požárník v n. p. Rudý Letov, otec nezletilého syna, bytem Praha 9, Chrastavská 88, od 2. 7. 1986 ve vazbě ve věznici Praha-Ružyně.¹⁰ Manželka Lea Motlová tamtéž.

Milan Svatoš, nar. 8. 5. 1942, strojník požární ochrany v n. p. Rudý Letov, bytem Praha 8, Kučerové 26.

Jindřich Bláha, nar. 15. 11. 1947, požárník n. p. Rudý Letov, bytem Praha 8, Beranových 29.¹¹

Informace o Chartě 77, r. 10, 1987, č. 2, s. 4–5.

POZNÁMKY

¹ Trestní stíhání nespécifikované osoby pro trestný čin pobuřování podle § 100, odst. 1, písm. a), c) tr. zák. bylo zahájeno vyšetřovatelem odboru vyšetřování StB Správy vyšetřování SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje kpt. Dr. Jiřím Jarošem 30. 6. 1986. Kpt. Jaroš pak 2. 7. 1986 zahájil pro trestný čin pobuřování podle § 100, odst. 1, písm. a), c), odst. 2 tr. zák. trestní stíhání E. Motla, neboť „nejpozději od roku 1983 do března 1986, zejména na pracovišti závodního požárního útvaru n. p. Rudý Letov v Praze 9, kde byl zaměstnán jako požárník, slovně napadal v přítomnosti více osob socialistické společenské a státní zřízení republiky, zejména vedoucí úlohu KSČ, osobu prezidenta republiky, spojenecké a přátelské vztahy repub-

liky k SSSR a čelné představitele SSSR a veřejným poslechem relací nepřátelských rozhlasových stanic Hlas Ameriky a Svobodná Evropa umožňoval šíření pobuřujících projevů proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky, přičemž z charakteru jeho jednání je zřejmé, že jednal z nepřátelství k tomuto zřízení“. Podobně byla formulována usnesení kpt. Jaroše ze 3. 7. 1986 o zahájení trestního stíhání J. Bláhy pro trestný čin pobuřování podle § 100, odst. 1, písm. a), c), odst. 2 tr. zák. a vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Správy vyšetřování SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje kpt. JUDr. Daniela Bežucha ze 4. 7. 1986 o zahájení trestního stíhání Svatoše pro stejný trestný čin. Svatoš byl dále stíhán usnesením vyšetřovatele kpt. Bežucha ze 13. 8. 1986 pro přečin proti veřejnému pořádku podle § 6, písm. b) zák. č. 150/69 Sb. kvůli tomu, že doma přechovával bez povolení střelnou zbraň způsobitou ke střelbě, konkrétně podomácku vyrobený revolver ráže 4,5 mm s válcem obsahujícím osm nábojových komor. Výše uvedená usnesení viz in: MS v Praze, soudní spis k případu Ervína Motla a spol. (spis. zn. 1 T 26/86) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 60/90; též ABS, vyšetřovací spis k případu E. Motla a spol., sign. V 39841 MV.

K případu Ervína Motla a spol. viz dále sdělení VONS č. 616, 621 a 738, dokumenty č. 619, 624, 741, a dokument č. 1183. Viz též výzvu „Zastavte politické procesy!“ mluvčích Charty 77 Jana Litomiského, Libuše Šilhánové a Josefa Vohryzka, místopředsedy Mezinárodní federace pro lidská práva Ladislava Lise a Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných k zastavení politických procesů v Československu zaslaná Kanceláři prezidenta republiky, předsednictvu vlády ČSSR, Federálnímu shromáždění ČSSR a ministru spravedlnosti ČSR (dokument Charty 77 č. 19/87), dokument č. 1181,

² Správně Kutík.

³ Správně Motl.

⁴ Správně Jindřicha Bláhu.

⁵ Rozsudek viz in: MS v Praze, soudní spis k případu Ervína Motla a spol. (spis. zn. 1 T 26/86) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 60/90; též ABS, vyšetřovací spis k případu E. Motla a spol., sign. V 39841 MV.

⁶ Ervín Motl byl mezi novými signatáři základního prohlášení Charty 77 uváděn jejími mluvčími 1. 2. 1977. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 17.

⁷ Obžalobu na Ervína Motla, Milana Svatoše a Jindřicha Bláhu podal městský prokurátor v Praze JUDr. František Kubát 28. 8. 1986, a to pro trestný čin podvracení republiky podle § 98 odst. 1 tr. zák. (E. Motl), trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 tr. zák. a přečin proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. b) zákona č. 150/69 Sb. (M. Svatoš) a trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 tr. zák. (J. Bláha). MS v Praze, soudní spis k případu Ervína Motla a spol. (spis. zn.

1 T 26/86) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 60/90; též ABS, vyšetřovací spis k případu E. Motla a spol., sign. V 39841 MV.

⁸ Správně a celý jménem Daniel Bežuch.

⁹ K pozadí případu viz Motlovu žádost Federálnímu shromáždění ČSSR ze 16. 3. 1987 o přešetření jeho případu, jejíž část byla publikována v dopisu Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a místopředsedy Mezinárodní federace pro lidská práva Ladislava Lise Mezinárodní federaci pro lidská práva z 22. 10. 1987 obsahující zprávu o případu Ervína Motla a žádost o pomoc, viz dokument č. 1183.

¹⁰ Ervín Motl byl vzat do vazby usnesením městského prokurátora v Praze ze 4. 7. 1986 s platností ode dne zadržení 2. 7. 1986. Jeho žádosti o propuštění z vazby byly zamítnuty. MS v Praze, soudní spis k případu Ervína Motla a spol. (spis. zn. 1 T 26/86) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 60/90; též ABS, vyšetřovací spis k případu E. Motla a spol., sign. V 39841 MV.

Hlavní líčení se konalo poprvé 21. 10. 1986 a pokračovalo ve dnech 22. 10., 23. 10., 24. 11. a 27. 11. 1986, kdy byl vyhlášen rozsudek. Viz protokoly o průběhu hlavního líčení ve věci Ervína Motla a spol. uložené in: tamtéž.

¹¹ Proti rozsudku ze dne 27. 11. 1986 Městského soudu v Praze se odvolali jak odsouzení, tak i manželka E. Motla a jeho otec. Viz písemné zdůvodnění odvolání E. Motla z 8. 11. 1986, písemné zdůvodnění odvolání M. Svatoše ze 14. 1. 1987, odvolání J. Bláhy z 15. 1. 1987, odvolání manželky E. Motla Ley Motlové z 15. 1. 1987 a odvolání Motlova otce Ervína Motla st. z téhož dne. MS v Praze, soudní spis k případu Ervína Motla a spol. (spis. zn. 1 T 26/86) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 60/90.